



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

בקשה מס' 132 + 137

בפני כב' השופטת ב. גילאור, נשיאה

בעניין:

מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ – בפירוק
מעש פלדות בנין בע"מ – בפירוק
הלום – החברה למחזור ולמסחר מתכות בע"מ – בפירוק
מ.פ.מ. סחר פלדות בע"מ – בפירוק
כור פלדה בע"מ – בפירוק
שובלית פלדות בע"מ – בפירוק

ובעניין המבקש:

עו"ד א. שביט – שטריקס
בתפקידו כמפרק מפעלי פלדה

נגד

המשיבים:

1. חד – אסף תעשיות בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד פינקלשטיין ואח'
2. בנק הפועלים בע"מ
3. בנק לאומי לישראל בע"מ
4. בנק לפיתוח התעשייה בישראל בע"מ
5. מדינת ישראל
6. המשרד להגנת הסביבה – מחוז צפון
7. מינהל מקרקעין ישראל – מחוז חיפה
שלושתם ע"י ב"כ עו"ד גב' ע. באור-פרל
מפרקליטות מחוז חיפה
8. כונס הנכסים הרשמי – מחוז חיפה
ע"י ב"כ עו"ד גב' נ. לבנת

החלטה

1. עניינן של הבקשות בשאלה האם לקבל את בקשת המדינה ומפרק חברת מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ והחברות הבנות (להלן: "המפרק" ו- "החברות" בהתאמה) להורות למפרק להוביל ולנהל את פרויקט ניקוי הקרקע המזוהמת במתחם קריית הפלדה בעכו, כבעל תפקיד בפיקוח בית המשפט.

עמוד 1 מתוך 15



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

2. מפעלי הייצור של החברות הממוקמים במתחם קריית הפלדה בעכו אחסנו והטמינו לאורך שנים, את תוצרי הלוואי של תהליך הייצור, פסולת וגרוטאות במקרקעי המתחם. הטיפול במפגעים לא קיבל, ככל הנראה, עדיפות אצל הנהלת מפעלי פלדה במהלך תקופת חיי החברות וכתוצאה מכך בעיית המפגעים במתחם עלתה והוצפה רק עם חדלות הפירעון. הררי הפסולת משתרעים על פני שטח של כ- 23 דונם ומכילים כ- 375,000 טון פסולת, אשר עלולה להוות מפגע איכות סביבה במיוחד לאיכות החיים של תושבי עכו וסביבתה, לרבות חשש להשפעות בריאותיות.

3. בעודי כותבת החלטה זו, פרצה השריפה הקטלנית בהר הכרמל, בה קופחו חייהם של 44 אנשים צעירים, נשרפו בתים של מספר תושבי הישובים שהיו בציר האש, וכ- 50,000 דונמים של חורש טבעי. האירוע שהוגדר בתחילה כ"אסון לאומי" העמיד שוב בפני הציבור ומנהיגיו את הצורך למצוא פתרונות למניעת מפגעים סביבתיים, בנוסף כמובן למוכנות העורף וכיו"ב, עניינים שאינם משפטיים, בשלב זה.

4. הליכי חדלות הפירעון של החברות החלו בשנת 2000. לאחר ניסיון הבראה שלא צלח, ניתן ביום 5/1/01 צו לפירוק. עו"ד שביט היה נאמן בהקפאת הליכים, אחר כך מפרק זמני, מנהל מיוחד, עד שמונה כמפרק קבוע. מעת מינויו היה מצוי בקשר רציף עם המשרד להגנת הסביבה ומשרד התעשייה והמסחר, בין היתר, על מנת לבחון את הטיפול בזיהום הקרקע, בנוסף לפעילות עצמה של החברות.

במסגרת זו, פנה המפרק לגורמים ממשלתיים בבקשה לשקול העמדת סיוע לפתרון בעיית איכות הסביבה המתוארת. ב- 7/10/2001 התכנסה ועדת שרים לענייני מפעלים במצוקה לדיון במתן סיוע לחברות לשם פתרון בעיית איכות הסביבה, ובמטרה להביא להידוש פעילות המפעלים בקריית הפלדה בעכו – על מנת ליצור מקומות עבודה. הוחלט ליתן מענק לקופת הפירוק של החברות בסך 21 מיליון ש"ח, או עד 50% מעלות הניקוי, לפי הנמוך, בכפוף להפעלת המפעל מחדש והעסקת 150 עובדים לתקופה שלא תפחת משנתיים ובכפוף לאישור בית המשפט (להלן: "החלטת הממשלה").



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

5. בעקבות אותה החלטה ביקש המפרק, תחילה, למכור נכסי החברות ופעילותן כמקשה אחת, כ"עסק חי". לאחר שלא נמצא רוכש, נאלץ המפרק למכור את נכסי החברות בחלקים, ופעל לאיתור רוכשים פוטנציאליים אשר מעוניינים לקיים במתחם פעילות יצרנית.

6. נוכח קיומם של המפגעים הסביבתיים וההשלכות האפשריות על מכר מקרקעי החברה, התקבלה בקשת המדינה לצרפה כבעלת דין לכל בקשה למכר מקרקעין במתחם, הן בכובעה כבעלת המקרקעין (כמנהל מקרקעי ישראל) והן בכובעה כמי שאמונה על הגנת הסביבה (המשרד להגנת הסביבה). המדינה התנגדה בתחילה למכר מפוצל של מקרקעי קריית הפלדה, אולם בהמשך הסירה התנגדותה ונכסיהן של החברות נמכרו בחלקים לרוכשים שונים, כאשר עם הלקם נחתמו הסכמי אופציה לרכישת שטחים נוספים, הם שטחים מזהמים, לאחר שיושלם ניקויים.

7. מכירתו של נכס המקרקעין האחרון שנותר לרוכשת חוד-אסף תעשיות בע"מ אושרה ביום 8/8/10, לאחר שהמדינה הסירה התנגדותה לביצוע העסקה, על רקע ההבנות העקרוניות שהתגבשו בנוגע לניקוי השטח, ובהן עסקינן (בש"א 14422/08). מפעלי הרוכשים עוסקים, באופן עקרוני, בפעילות יצרנית. הצדדים שבו לבחון מחדש את האפשרות ליישום החלטת הממשלה להעניק מענק לקופת הפירוק לביצוע פרויקט הפינוי והניקוי.

8. מאז ניתנה החלטת הממשלה, פעלו המפרק וב"כ המדינה להשגת מקורות כספיים לביצוע ההחלטה. במקביל, קיבל המפרק הסכמת הנושים המובטחים להשתתפותם במימון פרויקט הניקוי – בחלקים שווים עם המדינה עד לתקרה שנקבעה.

9. המפרק והמשרד להגנת הסביבה בחנו היבטים שונים הכרוכים בניקוי המקרקעין, ועיקרם דרכי הפעולה העומדות לניקוי הרי הפסולת, מימון פרויקט הניקוי, וניהול הביצוע. במסגרת מהלכיהם המשותפים פורסם מכרז לביצוע סקר להערכת הזיהום, הסיכונים, ובחינת חלופות טיפול בשטח קריית הפלדה בעכו (להלן: "הסקר הסביבתי"). משהושלם הסקר הסביבתי והועמדה תכנית פעולה מוסכמת, תוקצבה החלטת הממשלה והושג מלוא המימון, התנתה



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

המדינה הסכמתה לבקשת המפרק לאישור הסכם מכר המקרקעין לחוד-אסף תעשיות (בש"א 14422/08) בקידום פרויקט הניקוי.

10. ביום 6/5/10 הוגשה בקשה 132 שהוכתרה "הודעה משותפת למדינה ולמפרק" (להלן: "ההודעה המשותפת"). במסגרת ההודעה פורטו ההסכמות אליהן הגיעו הצדדים, ואשר קיבלו את אישורם של הבנקים הנושים המובטחים. דובר בהסכמת המדינה לאישור הסכם המכר נשוא בש"א 14422/08, דובר במימון המשותף של עלות הניקוי - בחלקים שווים בין המדינה והנושים המובטחים ועד לעלות מרבית כוללת של 42 מיליון ש"ח, דובר בהסכמה לפרסום מכרז לצורך בחירת קבלן מבצע, דובר בהפקדת הכספים בחשבון מיוחד שינוהל על ידי המפרק, ודובר בהסכמת המפרק לנהל את הפרויקט.

11. לפי האמור בהודעה, בכפוף לאישור בית המשפט, נכון המפרק לנהל את פרויקט הניקוי בסיוע צוות היגוי שהרכבו יכלול את נציגי משרד הגנת הסביבה והאוצר ואנשי מקצוע מטעם המפרק (להלן: "צוות ההיגוי"), והכל בהתאם להנחיות מאת הגורמים המקצועיים במשרד להגנת הסביבה ומשרד האוצר, ובפיקוח בית המשפט בתיק הפירוק. פעילות ניהול הפרויקט תיערך על ידי המפרק בהתאם למסמך הבנות שייחתם בין המפרק ובין המדינה בקשר לביצוע וניהול הפרויקט ובהתאם לכל דין. עוד נרשם, כי תנאי מהותי להסכמת המפרק לניהול הפרויקט הינו קבלת מכלול האישורים מגורמי המדינה הרלוונטיים וכי "יובהר כי פעילותו הנה מתוקף תפקידו מבלי שניתן יהיה להטיל עליו כל חבות אישית, והכל בכפוף לקבלת אישור בית המשפט הנכבד". עוד דובר בהסכמות העקרוניות בנוגע לשכר טרחת המפרק.

12. למרות ההסכמות שהושגו בין המפרק למדינה, מצאתי לנכון לבחון, במעמד הצדדים, את השאלה האם לבית המשפט של הפירוק הכלים לפקח על ניהול פרויקט לאומי מורכב של פינוי החומרים המסוכנים מקרית הפלדה והאם זה בכלל מתפקידו של בית המשפט של הפירוק; כמו גם את שאלת ההגנה המוחלטת המתבקשת ע"י המפרק לביצוע תפקידו. הצדדים הוזמנו לדיון, לקראתו הוגשה תגובת הכנ"ר.



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

13. לדעת הכנ"ר אין זה מתפקידו הטבעיים של מפרק חברה לנהל פרויקט שכזה ותיק פירוק אינו המסגרת המתאימה לפקח על הליך זה. עוד נאמר, כי אף שסוגיית ניקוי הקרקע עמדה על הפרק עוד מתחילת ההליך, הרי שרק במסגרת ההודעה המשותפת נרשם כי המפרק הוא שינהל את הפרויקט. יחד עם זאת, הכנ"ר מוכן להסכים למינויו של המפרק כמנהל הפרויקט, בתיאום מלא עימו, ועל פי מסמך הבנות מפורט שייערך, לאור העובדה שהמדינה התנתה את המימון בניהול פרויקט הניקוי על ידי המפרק באופן אישי, ולאור הפעולות שבוצעו על מנת להשיג את שרשרת האישורים הדרושה ממשרדי הממשלה השונים. הכנ"ר מודע לכך שהתנגדות למהלך תגרום לעיכוב משמעותי בביצוע הפינוי.

14. בדיונים מיום 9/6/10, 29/6/10 ו-8/8/10, שהתקיימו באותה סוגיה, הדגישו המפרק וב"כ המדינה את החשיבות הלאומית שבביצוע הפרויקט; את היתרונות הרחבים שטמונים בעבודה המשותפת, תוך הימנעות מדיון בשאלת האחריות למפגע; את הרווחים שהתאספו ושצפויים לקופת הפירוק כתוצאה ממכר המקרקעין – מכר שהותנה בהסכמת המדינה (בכובעה כמנהל מקרקעי ישראל – כמי שצריכה לאשר שאין מבחינתה מניעה עקרונית להעברת זכויות החכירה בממכר על שם הקונה, ובכובעה כמשרד להגנת הסביבה, כמי שצריכה לאשר שימוש בממכר לצורכי תעשייה); את התנאי הבלתי מתפשר של המדינה שהביצוע ייעשה על ידי המפרק והאישורים שהושגו בהתאם, בעיקר על רקע הפיקוח של בית המשפט על פעולות המפרק, כמו גם משום הידע הרב שצבר המפרק אשר להיבטים השונים הכרוכים בקרקע המזוהמת, והיכרותו המעמיקה של המפרק עם מכלול הגורמים הרלוונטיים; ומנגד – הקושי של המשרד להגנת הסביבה לקדם פרויקט ביצועי בתור רגולטור.

15. עו"ד שביט הבהיר, וחזר והבהיר, כי יאות לנהל את פרויקט הניקוי אך ורק כבעל תפקיד הפועל לפי הוראותיו של בית המשפט.

16. להשלמת התמונה יתואר כי בעתירה למתן צו על תנאי שהגישה "אדם טבע ודין – אגודה ישראלית" ביחד עם אחרים, בשנת 2007, נגד המדינה (השר להגנת הסביבה, שר האוצר, שר התעשייה, המסחר והתעסוקה, והמפרק כמשיב פורמאלי – בג"ץ 1583/07) נטען, בין היתר, כי המדינה אינה פועלת במשך שנים להסרת המפגע הסביבתי החמור ורב המימדים בקריית הפלדה,

עמוד 5 מתוך 15



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

**פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק**

למרות שהוא מהווה סכנה בריאותית ממשית לתושבי הסביבה ומקור לזיהומי קרקע ומים המורים.
בדיון מיום 31/12/09 ניתנה החלטת בג"צ לפיה:

**"הכל מסכימים כי פינוי המפגע בו עוסקת העתירה הינו חיוני ביותר...
חרף זאת החלטנו לדחות את הדיון בעתירה והיא תיקבע לחודש יוני
2010. אנו מצפים כי עד אז יחלו העבודות בפועל לפינוי המפגע, ואם
כך לא יקרה נראה כי לא יהיה מנוס ממתן צו על תנאי".**

אפשר וזו הסיבה שבקשה 132, שעניינה ההודעה המשותפת למדינה ולמפרק גבי ביצוע ומימון
פרויקט הניקוי, הוגשה ב-6/5/10.

בדיון אשר נערך בבג"צ ביום 14/6/10 דווח על ההליך המתנהל בפני – דבר ההודעה המשותפת
על משמעותיה. ב"כ המדינה שם בקשה שהחלטת בית המשפט העליון בעתירה תינתן רק לאחר
החלטת בית משפט זה בסוגיית ניהול הניקוי, על מנת שלא להכשיל את ההסכמות שהושגו. בית
המשפט העליון נעתר לבקשתה - בהחלטה מיום 14/6/10 נקבע, שהדיון בעתירה יימשך לאחר
מתן החלטה בבקשה לפני.

17. על רקע הלבטים שפורטו לעיל, ביקש המפרק לקיים דיון נוסף בסוגיית ביצוע פרויקט
הניקוי ולאשר את עסקת המכר עם חוד-אסף תעשיות במנותק משאלת ניקוי הקרקע. בדיון מ-
8/8/10 הודיעו הצדדים שנקלעו למבוי סתום בהדברות ביניהם בסוגיית ניהול הניקוי, ובקשו את
עזרת בית המשפט. פתרונות יצירתיים – הודיעו – אין.

18. בהחלטה מיום 8/8/10 נעתרתי לבקשת המפרק לאשר את עסקת המכר עם חוד-אסף
תעשיות, על רקע ההבנות העקרוניות שבין הצדדים, ובמיוחד משום העלויות האדירות לקופת
הפירוק הכרוכות בהמשך החזקת המקרקעין.

19. ב- 1/11/10 הגישו המדינה והמפרק דו"ח בעניין פעילות להסרת מפגעי איכות הסביבה
במתחם קריית הפלדה בעכו, בסופו חזרו על הבקשה למנות את המפרק לנהל את פרויקט הניקוי.



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

20. תגובת ב"כ הכנ"ר לדו"ח הוגשה ב- 8/12/10, לפיה הכנ"ר אינו חוזר מהסכמתו למתווה המוסכם.

21. לא בלי היסוס, החלטתי להיעתר לבקשה המשותפת של המדינה והמפרק המתוארת בבקשות 132 ו-137.

22. סוגיית זיהום הקרקע שגרמה החברה, בטרם נפתחו הליכי חדלות הפירעון נגדה, עלתה כבר בראשית הדרך, ובאופן אינטנסיבי לאורכה.

במשך שנים החברה אחסנה והטמינה את תוצרי הלוואי של פעילותה, כמו גם פסולת וגרוטאות בחצר המפעל, מבלי להידרש לנזק ולהשלכות במישור של איכות הסביבה. מאז נפתחו הליכי חדלות הפירעון של החברה, והמפרק מונה כבעל תפקיד, הוא היה מצוי בקשר ישיר עם המשרד להגנת הסביבה על מנת לקדם את הטיפול בזיהום הקרקע אשר, כאמור, נגרם באופן מצטבר שנים בטרם מונה. לאחר שנכשלה היוזמה להמשיך בתפעול החברות כיצרניות, המקרקעין של החברות בפירוק נותרו הנכס המשמעותי שלהן, והמפרק ביקש לפעול לממשם.

23. המדינה, אשר בקשה לכפות על תיק הפירוק לטפל בניקוי המקרקעין המזוהמים, התנגדה, בכובעה כמנהל מקרקעי ישראל, לאפשר העברת זכויות של החברות במקרקעי המתחם לצדדים שלישיים. מצב דברים זה חייב את הצדדים לפעול בשיתוף פעולה, כאשר ברקע עמדה כל העת האפשרות שהמפרק יחליט לנקוט בהליכים להכרזת המתחם כ"נכס מכביד", לפי סעיף 361 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, ככל שיתברר שאין בידי קופת הפירוק לשאת בעלויות הכרוכות בניקוי הקרקע.

24. שאלת האחריות להררי הפסולת שהצטברו, על הסכנות הכרוכות בהם, לא עמדה לדיון. המדינה והמפרק החליטו לעשות ככל שביכולתם כדי להימנע מלדון בשאלה זו, אם כי כל צד טרח להבהיר שלעמדתו האחריות למפגע מוטלת לפתחו של רעהו – המדינה טוענת שתיק הפירוק עומד בנעלי המזהם, והמפרק טוען שלמדינה אחריות כמי שלא פיקחה, או לכל הפחות לאשם



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

תורם משמעותי מצידה. אלא שבמקום להקדיש את המשאבים העומדים לרשותם למחלוקת בשאלת האחריות, החליטו הצדדים לפעול במשותף כדי לנקות ולטהר את השטח.

25. מאז דצמבר 2002 מנהלים המפרק והמדינה משא ומתן בקשר עם הסדרת הבעיות החמורות בתחום איכות הסביבה במתחם קריית הפלדה, ובכלל זה, הבטחת משאבים והקצאת כספים לשם פרויקט ניקוי הקרקע.

באותו שלב, לא היה טעם להסדיר פרטים נוספים, לדוגמת שאלת ניהול הפרויקט, שכן לא היה די מידע אודות היקף וחומרת הזיהום, הסכנות הכרוכות בו או החלופות האפשריות לשם הסרתו, ועלויותיהן. משום כך, ובמסגרת המהלכים המשותפים לקידום הטיפול במפגעים, פורסם עוד בשנת 2001 המכרז לעריכת הסקר הסביבתי, במימון משותף של קופת הפירוק והמדינה. בהחלטה מיום 10/12/02 אושרה בקשת המפרק להתקשר עם חברת אנוש מערכות ניהול בע"מ לצורך ביצוע הסקר באמצעות חברה אנגלית המתמחה בתחום זה.

26. הסקר הסביבתי בוצע בשלושה שלבים: סקר היסטורי והכנת דיגום; סקר זיהום; הערכת סיכונים ובהינתן חלופות לטיפול. שלבי הסקר בוצעו בתיאום מלא עם המשרד להגנת הסביבה, ובהנחייתו. מורכבות ורגישות הבדיקה הייבה תהליך הדרגתי וארוך. ממצאי כל שלב נלמדו בהירות על ידי המפרק והמדינה, ודווחו לנוגעים בדבר. ממצאי הסקר הצביעו על שכבת קרקע בעומק מרבי של כ- 2.1 מטרים המכילה חומרים מזהמים מעל ערכי הסף המותרים על פי תקני המשרד להגנת הסביבה. עוד דובר בסיכונים שהזיהום גורם. דו"ח שלב ד', העוסק בחלופות לטיפול, הוגש בינואר 2005. החברה המבצעת הציגה בפני המפרק ונציגי המשרד להגנת הסביבה מספר חלופות לטיפול בהררי הפסולת, שעיקרן פינוי לאתרים חיצוניים או הטמנת הפסולת באתר עצמו.

27. הן המפרק והן המשרד להגנת הסביבה נדרשו לחלופות בכובד ראש, וערכו כל אחד את בדיקותיו. המפרק העדיף הטמנה באתרים חיצוניים משום היעדרם של שטחים מתאימים להטמנת פסולת בקריית הפלדה ובשל העלויות הכרוכות בהטמנה, כמו גם המשמעות הנגזרת של הוצאת השטחים הללו מכלל שימוש, ואי יכולת לממשם. לאחר שהוכנה תכנית פינוי פסולת על ידי המהנדס אמיתי אבנון מטעם המפרק, בהתאם לחלופה המועדפת עליו לשינוע הפסולת והטמנתה



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

**פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק**

באתרים הייצוניים, ופגישות שנערכו לקידומה, גובשה ב- 20/6/07 הסכמה בין כל הגורמים לביצוע פרויקט הניקוי לפי חלופה זו.

28. בהמשך נערך מפרט דגשים מתאים על ידי המשרד להגנת הסביבה, הכולל ארבעה שלבים לביצוע הניקוי: העמסת הפסולת; שינוע והובלה; פריקה; טיפול באתר הטמנה ושיקום השטח הנותר במתחם קריית הפלדה. על רקע הודעת המדינה כי רק לאחר שיושלם הליך הפינוי יוחלט על מעמד השטח, ועל השימוש שיותר לערוך בו, נערך משא ומתן בין הצדדים. בסופו של דבר הוגש בנובמבר 2007 סיכום כי עם סיום העבודות כמתואר, תבוצע בדיקה האם הקרקע עומדת בערכי המינימום למתכות, לפי ערכי זיהום מינימאליים אפשריים על מנת להקל ככל הניתן במסגרת החוק על ביצוע פרויקט הניקוי.

29. מפעלי התשלובת לא נמכרו כ"עסק חי", אולם המפרק הצליח למוכרם לרוכשים שביקשו לקיים בהם פעילות יצרנית דומה. משבשלו התנאים, פנו המפרק וב"כ המדינה למשרדי הממשלה הרלוונטיים בניסיון להחיות את החלטת הממשלה, על אף חלוף הזמן ושינוי הנסיבות. המאמצים נשאו פרי ובהתאם נערך סיכום בין משרד האוצר למשרד התעשייה והמסחר והמשרד להגנת הסביבה אשר עיגן את השתתפותו היחסית של כל משרד במימון ובתקצוב החלטת הממשלה. המשרד להגנת הסביבה נבחר להוביל את הפרויקט, וב- 5/1/09 הועבר אליו התקציב הדרוש.

30. עם השגת התקציב לפי החלטת הממשלה, ומכוח ההסכמה למימון משותף של פרויקט הניקוי, לפיה כל צד יעמיד סך של עד 21 מיליון ₪ ובכל מקרה לא פחות מ- 50% מעלות הניקוי, נפתרה גם שאלת המימון.

31. וכך - משגובשה תכנית פעולה והושג תקציב מלא למימונה, נותרה לדיון שאלת הניהול והפיקוח. במסגרת ההודעה המשותפת מ- 6/5/10 דווח על נכונות המפרק לנהל את פרויקט הניקוי כפקיד בית המשפט.

32. לדעתי, שאלת ניהול הפרויקט עמדה על הפרק, והייתה נושא למשא ומתן בין הצדדים במשך השנים. אלא שבטרם נפתרו שאלות מקדמיות, בטרם הוברר שאמנם יתקיים פרויקט



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

**פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק**

משותף, לא היה טעם להעלותה בפני בית המשפט, אולם ראוי היה להביאה לידיעת הכנ"ר על מנת שיטול חלק בהידברות שבין הצדדים. במיוחד בהשאת הפיקוח על פרויקט הניקוי בבית המשפט של הפירוק, בו מהווה הכנ"ר גורם מרכזי, לעיתים המכריע, בבהינת ביצוע מטלות בעלי תפקיד.

33. בדו"ח המפרק מס' 3 (בש"א 12962/05) דיווח המפרק באריכות על בעיית זיהום הקרקע ועל המשא ומתן שמתנהל עם המדינה בקשר לפרויקט הניקוי. לדו"ח צורפה טיוטת הסכם פשרה משנת 2003 שהמפרק העביר למדינה (נספח מ"ה). הטיוטה לא נחתמה אך יש בה כדי ללמד על הסוגיות שטופלו על ידי הצדדים. בסע' 4 בפרק המעגן את הצהרות המפרק, נרשם כי המפרק ינקוט בכל המאמצים שביכולתו – בכפוף להוראות בית משפט זה, על מנת לסייע בפתרון בעיות איכות הסביבה במתחם קריית הפלדה ובכלל זה **יפעל לניקוי ו/או פינוי המקרקעין**, ככל שיהיה צורך בכך, בהתאם להנחיות המשרד להגנת הסביבה ובתיאום עמו, באופן שיתאים לשימוש תעשייתי במקרקעין, וזאת בין אם בעצמו ובין אם באמצעות מי מטעמו. דהיינו – כבר בשנת 2003 עמדה אפשרות זו על הפרק.

34. בשל הרגישות המיוחדת של שאלת הניהול, ומשמעויותיה מרחיקות הלכת, נמנע המפרק מלהעלותה להכרעת בית המשפט בטרם יבשילו מלוא התנאים ותחתמנה כל ההסכמות הדרושות לביצוע הפרויקט. כפי שפורט בהרחבה לעיל, התקציב הובטח רק במחצית שנת 2007. על מנת לאשר את העברת התקציב לקופת הפירוק ואת ניהול הפינוי על ידי המפרק נדרשה ב"כ המדינה להשיג שרשרת של אישורים מיוחדים ופטור מ"קול קורא". התהליכים הללו לקחו זמן, והושלמו לא לפני שלהי שנת 2009. הכרעה מוקדמת בשאלת הניהול לא הייתה רלוונטית. לא לפני שהוסכמה תכנית פעולה והושג תקציב לביצועה.

35. ההבנות שהושגו בין הצדדים לגבי כל אחת מן הסוגיות שעמדו על הפרק: מימון הניקוי, אישור עסקאות המכר, גיבוש תכנית פעולה וכיו"ב, כפי שתוארו בהרחבה לעיל, אינן מובנות מאליהן. הן רגישות ושבריריות ביותר. וכל זעזוע עלול היה לנפצן, באופן שהיה מוביל לויכוח בשאלת האחריות ובשאלת הכרזת המתחם, או חלקו, כנכס מכביד. בטרם מהלך זה סוכל, לא היה טעם לדון במתווה ניהול הביצוע.



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

36. מאמצים רבים הושקעו בשיתוף הפעולה הזה, בהכרה המושכלת באחריות המשותפת לניקוי הקרקע, באבחנה מהאחריות לגרימת הזיהום. משהוכנה הקרקע, תרתי משמע, לפתיחה בתהליך הניקוי, הוגשה ההודעה המשותפת. בדיון מיום 29/6/10 פרט המפרק את לבטיו בשאלת ניהול הפרויקט וטען כי ההחלטה להסכים לדרישת המדינה בעניין זה התגבשה אצלו שעה שהגיע לכלל דעה שבדרך אחרת "לא ניתן יהיה להוציא את העגלה הזו מן הברץ" (עמ' 30 לפרוטוקול).

37. ב"כ המדינה הגישה את מכתבו של מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה לסגן החשב הכללי במשרד האוצר, מיום 16/7/09, במסגרתו ביקש שהמדינה תעביר את כספי הניקוי לידי מפרק החברה שיבצע את פרויקט הניקוי, ותפטור "מקול קורא". הנימוקים שפורטו שם היו: יישום החלטת הממשלה – הקובעת שהכספים יועברו דווקא למפרק – כלשונה; ניסיונו של המפרק ואנשי משרדו בטיפול באספקטים השונים של הרי הפסולת הוא רב; קופת הפירוק היא המקור להשתתפות בעלות הניקוי המוערכת היום בסכום של כ- 42 מיליון ₪ (השתתפות שווה של המדינה והמפרק בשלב הראשון); למפרק אינטרס להשלמת הפרויקט גם אם יעלה על הסכום הנ"ל; למפרק יש הסכמה לגישה לשטח מצד המפעלים השכנים (בהקשר זה אעיר כי בכל חווי המכר שנערכו התחייבו הרוכשות לאפשר גישה לכל גורם שיבחר לטפל בניקוי); למפרק יש תמריץ כלכלי בפניו הרי הפסולת אשר צפוי להעלות את ערך הקרקע; המשרד להגנת הסביבה יתקשה בביצוע פרויקט בסדר גודל כזה; המפרק מחויב בביצוע הליך מכרזי לשם בחירת הגוף המבצע ומטעם זה נשמר אינטרס המדינה לבחירה כלכלית נכונה של הספק הטוב ביותר לביצוע הניקיון.

38. אין ספק כי טעם רב בנימוקים אלו. אלא שלדעתי הלחץ המופעל מטעם המדינה שהמפרק הוא שינהל את הפרויקט, ונכונותו של עו"ד שביט לבצע את התפקיד אך ורק כ"בעל תפקיד", נעוצים בעיקר בהגנה הניתנת ע"י בית המשפט של הפירוק על פעולותיו של בעל התפקיד. המפרק סרב להתקשר עם המדינה כאדם פרטי לניהול ביצוע הפרויקט, שהרי רבות דובר על ניסיונו, יכולותיו והיכרותו עם המטריה. עו"ד שביט הבהיר כי יסכים לקבל על עצמו את המשימה אך ורק כבעל תפקיד מטעם בית המשפט, כ"ידו הארוכה", כממלא הוראותיו.



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

39. בעל תפקיד מתמנה על ידי בית המשפט שקובע את תפקידו ואת סמכויותיו. אשר על כן, בעל התפקיד הוא מעין "פקיד בית המשפט", כפוף להוראותיו של בית המשפט. כאשר בעל התפקיד פועל בעניין מסוים לפי הוראותיו המפורשות של בית המשפט, הוא נהנה מחסינות. כמובן שאין הכוונה למקרים בהם ביצע בעל התפקיד את הוראותיו של בית המשפט ברשלנות, סטה או חרג מהם, או כאשר הוצגה לבית המשפט תמונה לא מדויקת. כך גם כאשר מדובר בפעולות שבוצעו במסגרת הסמכות, אך ללא הוראות מפורשות של בית המשפט. יש להידרש בכל מקרה לנסיבותיו. החסינות מפני תביעות אישיות עומדת לבעל התפקיד רק לגבי מעשיו במסגרת תפקידו ומכוח מעמדו כבעל תפקיד, וככל שהקפיד לשמור על חובות הזהירות והאמונים המוטלות עליו.

40. בית המשפט של הפירוק מפקח על הליכי פירוקה של חברה במטרה להביא למימוש יעיל וצודק של נכסיה, לתועלת הנושים. מטבע הדברים, עולות לדיון שאלות מורכבות שתחומיהן מגוונים. אלא שבמקרה שלפני, על מנת לפקח על הליך הפינוי של הפסולת הרעילה, נדרשת מומחיות מקצועית ספציפית, היא נחלתם של המשרד להגנת הסביבה, משרד התעשייה והמסחר ויועציהם השונים.

41. בחוזי המכר השונים שנחתמו עם הרוכשים ניתן ביטוי מלא לבעיית זיהום הקרקע והצעדים הננקטים להסדרתה. המפרק פרט את כוונותיו לפעול לקידום הפרויקט. הניסוח אמנם זהיר ביותר, אולם מדובר בנדבך משמעותי בעסקה. בהקשר זה יש לציין שעם חלק מן הרוכשים נחתמו הסכמי אופציות לפיהם ניתן יהיה להיכנס לרכישת שטחים נוספים, מזהמים, לאחר ניקויים. הסכמים אלו עתידים להעשיר את קופת הפירוק בכ- 5 מיליוני ש"ח.

42. זאת ועוד, יש ליתן משקל משמעותי לקידום האינטרס הציבורי החשוב של פינוי הפסולת, ובמיוחד על רקע אירועי הימים האחרונים, כפי שפורט לעיל. אני סבורה שיש לפעול במהירות האפשרית על מנת להסיר ולנטרל כל מפגע, וגורם סיכון אפשרי. שוכנעתי שקיים חשש אמיתי שפסילת המתווה המוצע לניהול הפרויקט תפיל את ההסכמות שהושגו במאמצים רבים. לא בכדי בחרו הצדדים שלא לעורר את שאלת האחריות לזיהום הקרקע



בית המשפט המחוזי בחיפה

21 דצמבר 2010

פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק

כל עוד ניתן להימנע ממנה. ההסכמה הראשונית הייתה לפעול יחדיו, ונראה שכך נכון לעשות. נכון מבחינה לאומית, כי אבני היסוד של פרויקט הניקוי שכבר הונחו נבנו מהסכמה זו. כל הצדדים הנוגעים בדבר, כולל המפרק עצמו, הדגישו שוב ושוב כי רק במתווה הניהול המוצע ניתן יהיה להוציא מן הכוח אל הפועל את פרויקט הניקוי. גם ב"כ הכנ"ר בדעה כי שינוי זהות הגורם שניהל הפינוי יגרור אחריו את חזרת המדינה מהסכמתה למימון, לפחות במתכונת הנוכחית, וכי מהלך כאמור יעכב את הפינוי בעוד מספר שנים לא מועט ולא ידוע.

43. הצדדים הסכימו על מתווה הניהול – לפיו המפרק יפקח על הליך הניקוי, בסיוע כספי ומקצועי של המשרד להגנת הסביבה. לפי המתווה עליו מדובר, המשרד להגנת הסביבה יעמיד לרשותו צוות היגוי, מפקחים מטעמו, מפרט טכני והנחיות לבהירת קבלן מבצע, והוא שייתן בסופו של תהליך אישור אשר למצבה השמיש של הקרקע.

44. ניתן להניח שניהול פרויקט הניקוי יעורר שאלות מגוונות שיתגלגלו לפתחו של בית המשפט במסגרת פש"ר 381/01. המשרד להגנת הסביבה, כמי שאמון על הגנת הסביבה מבחינה לאומית ומי שבידיו הכלים והמומחיות להתמודד עם השאלות המקצועיות הספציפיות שעוללות להתעורר, צריך לספק מענה מקצועי באספקטים הרלוונטיים לו. אפשר וגם למשרד התעשייה והמסחר יהיה כדי להועיל לפרויקט. כאמור לעיל, חלק מתקציב הניקוי מקורו בתקציב משרד זה. רק לאחרונה התייחס שר המסחר והתעשייה לכוונותיו לדאוג לפינוי זהיר של המתקנים המסוכנים במפרץ חיפה. אשר על כן יבחן המפרק צירופו של משרד התעשייה והמסחר כמשיב לאותן בקשות בהן צירופו של משרד זה נדרש.

הכנ"ר יהיה שותף לכל מהלכי המפרק ויטול חלק פעיל בהחלטות השונות בהן יעסוק המפרק.

45. המפרק שהתנה את הסכמתו לביצוע הפרויקט רק אם יקבל את כל האישורים הנדרשים והגנת בית המשפט של הפירוק, לרבות כל ההגנות המוקנות לבעל תפקיד, הודיע שאינו מוכן להסתכן בחשיפה אישית, ולכן ביקש בבקשה 137 כי בעת יערוך את הכיסוי הביטוחי, על פי הוראות בית המשפט, יחשב כמי שפעל במסגרת תפקידו לעניין קבלת הגנתו המוחלטת של בית המשפט ויהיה חסין בפני כל טענה או תביעה.

**בית המשפט המחוזי בחיפה****21 דצמבר 2010****פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק**

לבקשה 137 צרף את חוות הדעת של היועץ הביטוחי מר אורי אורלנד שלסברתו הפיתרון לחבות המפרק כמנהל הפרויקט אינו ביטוחי אלא משפטי בדרך של קבלת פטור, כי לטעמו ספק אם ניתן לערוך ביטוח אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מקצועית שיהולו גם על חבות מתמשכת.

46. למרות החשיבות של פרויקט הניקוי שיבוצע במשותף על ידי המדינה והמפרק במסגרת תיק הפירוק, כפי שתואר לעיל, אין מקום לחסינות גורפת ומראש. הלוואי ולא תהינה תקלות בפרויקט הניקוי, אבל כל מעשה יבחן לגופו ולפי הוראות הדין הנוגעות לעניין. כך המפרק, כך המדינה.

47. בסופו של דיון, אני נעתרת לבקשה ליתן תוקף להסכמות הצדדים שהמפרק יעמוד בראש פרויקט הניקוי ויוביל את ביצועו בסיוע צוות היגוי שהרכבו כפי שפורט בבקשה. כל בקשה למתן הוראות תובא בצירוף תגובת הכנ"ר, עמדת המשרד להגנת הסביבה ועמדת משרד התעשייה והמסחר - לפי הצורך.

**בית המשפט המחוזי בחיפה****21 דצמבר 2010****פר"ק 386/01 – 381/01
מפעלי פלדה מאוחדים בע"מ ואח' – בפירוק**

48. אני מאשרת את ההסכמות העקרוניות בנושא שכר טרחת המפרק כמתואר בסעיף 59 של בקשה 137, לרבות המתייחס להוצאות בסעיף 59.2, בהתאם לעיקרון שפורט בסעיף 60 גבי התשלומים מתקציב הפרויקט ולא מקופת הפירוק. מקובלת עלי עמדת הכנ"ר בתגובתו מיום 8/12/10 שבמסגרת שכרו של המפרק יש לכלול גם את שכר השגחת הכנ"ר בהתאם לתקנות החברות (פירוק) תשמ"ז – 1987.

ניתנה היום, יד' טבת תשע"א, 21 דצמבר 2010, בהעדר הצדדים.

ההחלטה נשלחה בפקסימיליה לעו"ד אילן שביט שידאג להפיצה בין כל הגורמים הרלבנטיים.

בלהה גילאור, נשיאה